

Nemzetközi együttműködést javasolnak a szovjet tudósok egy magyar geofizikai elmélet igazolására

Miért „biceg” a Föld?

Úgy látszik, sikerül megteremtteni a nemzetközi tudományos világ együttműködését egy új magyar geofizikai elmélet igazolására. Amikor ugyanis dr. Barta György, a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet tudományos főmunkatársa, a műszaki tudományok doktora körülbelül két évvel ezelőtt nyilvánosságra hozta új geofizikai elméletét, a hazai és a külföldi szakkörök általános megelégedését, sőt megdöbbenését váltotta ki. Az addigi tudományos állásponttal szemben azt állította, hogy a Föld mágneses középpontjával együtt az egész, körülbelül 2500 kilométer átmérőjű, nagy sűrűségű belső mag is a mértani középponttól mintegy 300–400 kilométerre eltávolodva, évenként nem egészen egy kilométeres sebességgel, szabálytalan elliptikus pályán mozog a Föld belsejében Keletről Nyugat felé. Ennek a következménye, hogy Földünk keresztmetszete az Egyenlítőnél nem kör alakú, hanem olyan ellipszis, amelynek hosszabb tengelye éppen arra a pontra mutat, amely felé a mágneses középpont eltávolodott a mértani középponttól. Ez a mintegy 200–300 méteres kidudorodás a Föld felszínén évi 20–30 kilométeres sebességgel vándorol Keletről Nyugatra.

A körülbelül egy évvel ezelőtt Helsinki-ben tartott

nemzetközi geofizikai kongresszuson dr. Barta György javasolta, hogy létesítsenek az Egyenlítő mentén 20–40 gravitációs mérési pontot és ezeken ellenőrizték az általa előre kiszámított változásokat, amelyeknek jelentkeznük kell a kidudorodás vándorlásában.

Javaslatát azonban — talán a gondolat újszerűsége miatt — akkor még csak erősen korlátozott formában fogadták el.

Különleges mérési hálózat

Most viszont J. D. Boulanger professzor a Nemzetközi Geofizikai Bizottság szovjet csoportjának alelnöke magáévá tette az elméletet és indítványozta egy különleges mérési hálózat kiépítését, amely többek között a Barta-féle elmélet ellenőrzésére is hivatott lenne.

Az idő azonban így sem telt el haszontalanul, mert közben az elmélet éremékek nélkül is újabb bizonyítékokat kapott. Az egyik a szputnyikok észleléseinek köszönhető, amelyek pontosan olyan ellipsziseknek mutatják a Föld egyenlítői keresztmetszetét, mint amilyen az elméletből kiszámítható. A másikat pedig egy most megjelent angol kiadvány szolgáltatta. A Föld sarkai ugyanis körülbelül 400 nap alatt mind a két féltekén egy-egy kis, 10–20 méter átmérőjű, de időközönként

változó körpályát írnak le: „biceg” a Föld. Ez a szabálytalanság csak a tömegeloszlás valamilyen változásaira vezethető vissza, mint ahogyan a lendkerekek egyenetlen mozgását is általában kiegyensúlyozatlanságuk okozza.

Az excentrikus elhelyezkedés oka

A kiadvány az utóbbi évtizedekre vonatkozólag közli többek között a sarkoknak ezt a spirális jellegű mozgását, s ezek az adatok is pontosan egyeznek azokkal az értékekkel, amelyek a dr. Barta György által leírt földmagmozgásból következtethetők.

Időközben valószínűleg sikerült megtalálni a földmag excentrikus elhelyezkedésének okát is. Ha ugyanis a földgömb anyagi összetétele nem egyenletes, hanem a tömeg csak 1–2 százalékkal is sűrűbb az óceánokkal borított felgömbön — amerre a mágneses középpont ki-mozdult — ez már önmagában is elegendő arra, hogy a belső magot több száz kilométerrel „maga felé húzza”. Ez a nagyobb tömegsűrűség pedig jogosan feltételezhető az eddigi geofizikai mérések adatai alapján. (MTI)

Tanévnyitás előtt a szegedi felsőfokú tanintézetek

Néhány nap múlva a két egyetem, a Pedagógiai Főiskola és a Felsőfokú Tanítóképző Intézet is megnyitja kapuit Szegeden a hallgatók előtt. Szeptember 11-én már rendes tanítási nap lesz az egyetemeken, illetve a Szegedi Tudományegyetemen. Déli 12 órakor dr. Antalffy György rektor az aula-ban, a Szegedi Orvostudományi Egyetemen pedig délelőtt 11 órai kezdettel a Szemklínika tantermében dr. Rádnai György egyetemi tanár, az általános orvosi kar dékánja nyitja meg az új tanévet. A Szegedi Pedagógiai Főiskola ugyancsak szeptember 11-én délelőtt 11 órakor tartja tanévi ünnepségét. Megnyitó beszédet mond Csukás István igazgató. A Felsőfokú Tanítóképző Intézet néhány nappal előbb kezd az új tanévet, amelyet szeptember 9-én 12 órakor Gál Géza igazgató nyit meg a MÁV Petőfi Sándor Művelődési Otthon-ban.

Zavartalanul kezdődhet a munka

Az új egyetemi és főiskolai év kezdetén nincsen semmi probléma. Tankönyvvél és jegyzetével valamennyi felsőfokú tanintézetünk el van látva, tehát zavartalanul kezdődhet az oktató-nevelőmunka. A Szegedi Tudományegyetemen a bölcsészettudományi karon 19 szakon 100, a természettudományi karon

6 szakon 220, a jogi karon pedig 70 elsőéves hallgatót üdvözölnek az új tanévben. A Szegedi Orvostudományi Egyetem orvosi karán 160, a gyógyszerészeti karon pedig 70 elsőéves hallgató kezd meg tanulmányait. A Szegedi Pedagógiai Főiskolán 200, a Felsőfokú Tanítóképző Intézetben pedig 85 elsőéves hallgató választotta hivatásul a pedagógus pályát.

Mindkét szegedi egyetem, a Pedagógiai Főiskola, valamint a Felsőfokú Tanítóképző Intézet hallgatói derekas munkát végeztek a nyár folyamán a különböző KISZ-építőtáborokban, valamint a KISZ vezetőképző táborai-ban. A gyógyszerész- és orvostanhallgatók utolsó csoportja Nógrádverőcén éppen ezekben a napokban fejezi be tanulmányait a KISZ vezetőképző táborban.

Mindhárom évfolyam működik a tanítóképzőben

A Szegedi Tudományegyetem ötödéves hallgatói viszont már szeptember 1-én megkezdtek a számukra izgalmas gyakorlati munkát. A tanárszakosok a különböző iskolákban végzik gyakorlati munkájukat, az állam- és jogtudományi kar hallgatói pedig a bíróságokon, a tanácsoknál és más közhivatalban. A Tanítóképző Intézet tanmenete most már az évtől kezdve teljes, mert mindhárom évfolyama

működik. Harmadéveseinek fele azonban Békés és Csongrád megye területén szeptember 1-én megkezdte szakgyakorlati munkáját, amely négy hónapig tart, ezt követően pedig az évfolyam másik része megy gyakorlati munkára.

Még az új tanév megnyitása előtt a Szegedi Tudományegyetem mindhárom karáról összesen 140 hallgató vesz részt szeptember 7-től egy háromnapos KISZ vezetőképző tanfolyamon, amelynek célja elősegíteni az új egyetemi tanévben végzendő zavartalan munkát.

Jelentős felújítások a Pedagógiai Főiskolán

A Szegedi Pedagógiai Főiskolán jelentős felújításra fordításával kezdődik az új tanév, különösen a mezőgazdasági és műszaki ismeretek gyakorlata tanszék kapott zavartalan munkájának biztosítására jelentős összeget, 450 ezer forintot, amelyet egyrészt gyakorlati telepház épületekre, másrészt a tanszék belső munkájára fordítottak. Ez év decemberében rakják le az alapjait a Liliom és a Nap utca sarkán egy ötemeletes, 300 főt befogadó leánykollégiumnak, amely 20 millió forint beruházásával épül. Ez a kollégium, Szeged egyik legszebb épülete lesz. Két új kollégium lesz majd egymás szomszédságában, a Szegedi Pedagógiai Főiskoláé, amely majd épül, és a Szegedi Orvostudományi Egyetemé, amelyet már három hónappal ezelőtt megkezdtek építeni 13 millió forintos beruházással. Ez 200 fős kollégium lesz. A munkálatok elég jól haladnak s a kívánt időre, a jövő tanév megnyitására átadják az épületet, amely külsőben és belső berendezésben az építők Kossuth Lajos sugárúti munkásszállásához lesz hasonló.

Szóvá tesszük

Három esztendeje, 1958-ban a lakók nagy örömeire felújították a Hámán Kató utca 28 számú házat, melynek egyébként műemlékjellege is van: itt élt Kálmán Lajos, a kiváló író. A takarossa varázslatos házban egy tágas, korszerű mosókonyhát is építettek. Akkoriban az Ingatlankezelő Vállalat még némi megtakarítást is kimutatott a költségeknél, valószínűleg a jól megszervezett munka eredményeképpen. De a házban élő tízenegy család mást is emleget ezzel kapcsolatban: megépítették ugyan a mosókonyhát, csak hogy abba a vizet és a villanyt nem vezették be. Pedig mindössze tíz méterre van a magasnyomású víz és körülbelül nyolcra a csatorna, melybe be lehetne vezetni a szennyvizet. Most azután több családban — a kényelmetlenségek elkerülése végett — inkább a lakásban mosnak. Ez azonban nem megoldás, már csak azért sem, mert a lakóházak rendjéről szóló tanácsrendelet kimondja: „A lakónak a szobában mosást és tömeges ruhaszárítást végezni nem szabad.” A lakók érdekében, s nem utolsósorban a rendelkezések érvényesítése végett sürgősen segíteni kellene ezen a helyzeten.

Befejeződött a poliklinika és a gyógyszerár külső felújítása a Kossuth Lajos sugárúton

A Szegedi Ingatlankezelő Vállalat megbízásából a Szegedi Építőipari és Tatarozó Vállalat 1961 márciusában megkezdte a Kossuth Lajos sugárút 31/b. sz. alatti ház teljes külső és részleges belső felújítását. A sarokház, amely a gyógyszerárt és a rókusai poliklinikát is magában foglalja, azóta az építők ügyes keze alatt szinte teljesen újjászülött. A poliklinika és a gyógyszerár külső részét teljesen felújították, rendbehozták, átfestették, ezenkívül víztelítettkék az épület pincéjét is alagsóvezetékkel, vízgyűjtőakknával és ön-

működő szivattyúval. Az épületben négy lakás is van az Ingatlankezelő Vállalat tulajdonában. A lakásokat belül is korszerűsítették, tartozták a munkások. A szorgalmas munka eredményeként az épület felújítása a kitűzött határidőre elkészült.

Alig vonultak el a szegedi építők az említett területről, máris felvont a helyszínre a Csongrád megyei Építőipari Vállalat, s megkezdte egy háromemeletes, 12 lakos lakóépület alapjainak lerakását a sarokház mögötti területen, a Nagykörúton.

Kilenc néger gyermek iskolába megy...

Igy kezdődött a tanítás Atlanta városban

Az iskoláév kezdete a gyermekek számára fontos és általában örömteli esemény. Az Egyesült Államokban azonban hárommillió gyermek számára Little Rock és New Orleans sötét árnyéka jelzi ezt a napot: a 17 déli államban, vagy az úgynevezett „határmenti” államokban Alabama, Mississippi és Dél-Karolina államokban egyetlen néger tanuló sem ülhet egy osztályban a fehérrel. Virginia állam egyik körzetében 1700 néger gyermek egyáltalában nem járhat iskolába. Két évvel ezelőtt ugyanis az összes iskolákat bezárták csak azért, hogy ne kelljen beengedni a negereket.

Augusztus 30-án a Georgia állambeli Atlanta város történetében először a fehérre számúra fenntartott iskolákat vegyes iskolává nyilvánították. Az ilyen iskolákat a tanév kezdetén szélesen reklámozták. A New York Times lelkesedéstől itatva jelentette be, hogy „Atlanta olyan képet mutatott az egész világnak, amelyre büszkének lehetnek a város lakói és az összes amerikaiak”.

Mi is történt ott? Atlanta egymillió város, amelyben 118 000 iskoláskorú néger gyermek lakik. De 133 jelentkező közül csak kilencet vettek fel az addig kizárólag fehérreket befogadó négy középiskola valamelyikébe. Ezen iskolák mindegyikének több mint 1000 tanulója van.

A kilenc néger tanulókat azt az utasítást adták, hogy 15 perccel azután jelenjen meg, hogy a fehér diákok bementek az iskolaépületbe. A New York Times tudósítója szerint az egyik iskola előtti téren a néger gyermekek érkezése előtt a tanítást tiltó egyik kezét, egy rendőrmester, két detektív, a rendőrség egyik női alkalmazottja, egy fényképész és egy nyolc főből álló őrszolgát tartózkodott. Ezenkívül autókban és motorbiciklikben rendőrök őrizték a környező utcákat, az iskolaépület felé pedig helikopter körözött.

Ilyen körülmények között indult el 1961 szeptember elsején az Egyesült Államokbeli Atlanta városban kilenc néger gyermek az iskolába. (MTI)

A KÜLFÖLDI ÉRDEKLŐDÉS RŐL a Szegedi Szabadtéri Játékokon

Amikor 20 évi szünet után 1959-ben a párt és a kormány az ország kultúrpolitikájában állította a Szegedi Szabadtéri Játékok felújítását, mindazok, akik lelkesen kiáltak a játékok felújításának terve mellett, érveik közé felsorakoztatták a játékok valutáris jelentőségét is. Nem vitás, hogy az országban legnagyobb tömegeket mozgató idegenforgalmi kulturális rendezvény megfelelő előkészítésével és propagandával, országunknak valutáris szívóhatást is jelenthet. Felvetődik a kérdés, miért és hogyan. A felelet az egyikre rendkívül egyszerű. A nyári időszakban, a játékok időszakában, július-augusztus hónapokban a Balaton külföldi vendéforgalmi vonzereje mellett Szeged az a hely, ahol akár az ez időszakban Magyarországon tartózkodó nyugati vendégektől, akár a játékok megtekintésére érkező külföldiektől, jelentős összegeket képviselő valutáris tétel maradhatnak meg az ország javára. A hogyanra egy kissé nehezebb a válasz. A sok-sok tennivaló közül beszélünk csak a szállodai férőhely kapacitásáról, de beszélünk kell a játékok műsorpolitikájáról is.

Nagyon biztatók a jelek arra — és ezt az 1961. évi adatok is alátámasztják —, hogy a kapitalista országokban érdeklődés nyilvánult meg a Szegedi Szabadtéri Játékok iránt. Kedvező kihatása jelentkezik annak, hogy az Idegenforgalmi Tanács 4 nyelvű műsornaptárát időben szétosztotta a világ sok tája felé, valamint tanács támogatásával a szegedi Idegenforgalmi Hivatal idegen nyelvű, szabadtéri prospektusokat tudott megjelentetni és a kapitalista országokba is eljuttatni. Soroljunk néhány példát. Angliai, ausztriai, nyugat-németországi, franciáországi egyéni utasok jelentek meg a hivatalban, egyéni autós turisták, kezükben lobogtatva a kiadott műsornaptárt és a Szegedi Szabadtéri Játékok idegen nyelvű prospektusát. Eljöttek Szegedre, helyesebben magyarországi

körutazásuk során Szegeden 1–2 napra itt maradtak, hogy a játékok valamelyik előadását megnézzék. Nincs pontosabb számadatunk arról, hogy az egyéni, a kapitalista országokból itt tartózkodott turisták mennyi valutát váltottak be a helyi IBUSZ-nál, de tudunk olyan utasról is, aki 2 napos tartózkodása idején hateret svájci frankot költött el Szegeden.

Mindenhová sajnós, nem jutott el időben a propaganda. Beszélünk kell erről is.

A játékidőszak sok érdekessége közül beszélnünk kell olyan, a kapitalista országokból érkezett utasokról is, akik bejöttek a hivatalba és feltették a kérdést: „Mi van itt, kérem, Szegeden? Mi ez a nagy forgalom, ez a nagy tömeggyűlés a városban?” A válasz megadása, a propagandaanyag kézbeadása és annak elolvasása után határozottak el magukat, hogy az előadás megtekintésére Szegeden maradnak. Voltak ilyenek még a legutóbbi világrészekből is. Hiszen Szeged határváros, Röske határállomáson belépve, elsőként élénk, forgalmas, rendezett és ünnepi díszbe öltözött nagyvárost kaptak.

Yosuke Yoshinaka, a kopenhágai japán kulturális attasé, Kuono Kitamura genfi japán diplomata és volt 1500 méteres japán olimpiikon, Mrs. Frank J. Cher Pittsburgh, az Észak-Amerikai Egyesült Államokból és még sokan mások a személyi impressziók, a beszélgetések nyomán maradtak a városban, váltották be valutájukat és hagyták itt a dollárokat, fontokat, svájci frankokat a magyar népgazdaság javára.

Ez az, amit nem az ötletszerűség, de a szervezetszerűség kell a jövőben átvenni.

Röske határállomáson az ünnepi játékok időszakában több mint ezer Nyugatról érkezett gépkocsit vámkeltek, ami a személynél számában kifejezve, közel négyezer nyugati utast jelent. Jól ismeretes az idegenforgalmi szakmában, hogy

egy turista, amikor nyári szabadsága időszakában utatért állít össze, előzetesen alaposan áttanulmányozza és időrendi sorrendben határozza meg a tartózkodási időket, bekalkulálva utiprogramját. Nincs adatunk arról, hogy a Szegeden tartózkodott, kapitalista országokból érkezett autós turisták közül valóságban mennyien váltottak szabadtéri belépőjegyet. De egészen biztosan nagyon sokan, mert az Idegenforgalmi Hivatal helyiségeiben, a hivatali Beloiannisz téri információs pavilonjában nap mint nap ezek közül az utasok közül sokan megfordultak, jegyeket vásároltak. Számszerűen jöttek be az előadás követő napon hivatalunkba, hogy a vendégek könyvébe közzönő sorokat írjanak azért, hogy ilyen élményben részesülhettek.

Huszonkettő külföldi autóbussz fordult meg Szegeden a szabadtéri játékok időszakában. Voltak ezek között angol, olasz és svéd autóbusszok, tranzit-utasok áthaladva Magyarországon Csehszlovákia, vagy Lengyelország felé. Ezek sajnós, noha itt éjjeleztek a városban, a szabadtéri játékokról érkezőknek megelőzően nem tudtak, belépőjegyeik nem voltak és kollektívan az előadásokon részt sem vettek. Adataink vannak arról, hogy közülük saját zsebpénzükből nagyon sokan tekintették meg valamelyik előadást.

Mi a teendő? A szabadtéri játékok igazgatóságának időben kell az IBUSZ-hoz a játékok programját kiadnia, hogy módjában legyen az IBUSZ-nak a magyarországi tartózkodási költségekbe még akkor is, ha tranzit utasról van szó, a szabadtéri előadások belépőjegyeit kalkulálni, felszámítani — mégpedig devizában. Ez az út többek között ahhoz, hogy Szeged a szabadtéri játékok valutát is jelentő nemzetközi fesztivál-jellegű városává váljon.

Gács György,
a szegedi
Idegenforgalmi Hivatal
vezetője